

Harrie Verbon: Hoe kan het dat de PvdA 10 jaar geleden veel realistischer was over asiel dan nu?

Posted on 7 november 2024 by Harrie Verbon

Onlangs gaf Jan van de Beek een interview aan *de Volkskrant* over migratie. De aanleiding was zijn recent verschenen boek [*Migratiemagneet Nederland*](#).

Van de Beek zei in dat interview dat asielmigratie de verzorgingsstaat sterk belast. Dat komt omdat asielmigranten vooral uit Afrika en het Midden-Oosten komen en veel lager zijn opgeleid dan de gemiddelde immigrant, veel lager ook dan arbeids- en studiemigranten. Als deze asielmigranten een status krijgen, kunnen ze moeilijk een plek kunnen vinden op de arbeidsmarkt, maar hebben ze toch toegang tot de verzorgingsstaat. In de woorden van Van de Beek: een statushouder krijgt een chequeboek waarmee hij elke maand kan 'eten uit de collectieve pot'.

Uiteraard leidden deze quotes tot veel ingezonden brieven van *Volkskrant*-lezers. Sommige brieven schrijvers kenden alleen maar nieuwkomers die er een hekel aan hebben om afhankelijk te zijn van een uitkering. 'Zij willen iets betekenen in onze

samenleving'. Anderen vonden dat Van de Beek met zijn 'foute sommen' het migratiedebat vervuult.

'Politieke stemmingmakerij'

Eén van de meest prominente reacties kwam van twee andere migratie-experts, namelijk Hein de Haas en Leo Lucassen. In een gezamenlijke opiniebijdrage noemden ze de uitspraken van Van de Beek 'politieke stemmingmakerij'. Dat asielzoekers weinig werken, zo betoogden De Haas en Lucassen, komt door de lange asielprocedures. Zodra asielzoekers een status hebben gekregen, 'stijgt het aandeel werkenden gestaag en daalt het aandeel bijstandsgerechtigden navenant'.

In hoeverre die stelling van De Haas en Lucassen klopt, zullen we later nog zien. Laten we eerst eens teruggaan naar 2015. Bijna een miljoen emigranten, voor een groot deel uit Syrië, ging toen op weg naar Europa om daar asiel aan te vragen. Velen vreesden, net als Van de Beek nu, een ramp voor de verzorgingsstaat. Eén van hen was Jeroen Dijsselbloem (PvdA), toen minister van Financiën, nu burgemeester van Eindhoven.

Ik was ook bang voor een ondermijning van de verzorgingsstaat. Op 15 december 2015 schreef ik in *de Volkskrant* dat als de vluchtelingenstroom zou aanhouden, er massawerkloosheid dreigde. Mijn argument was ongeveer hetzelfde als dat van Van de Beek.

Ik was mij er niet van bewust dat een paar weken voor mijn stuk in *de Volkskrant* verscheen, Dijsselbloem op 26 november 2015 een interview had gegeven aan de Vlaamse zakenkrant *De Tijd*. In dat interview lanceerde hij het idee om met een kern van vijf landen – Zweden, Duitsland, Oostenrijk, België en Nederland – een soort mini-Schengenzone te beginnen. De buitengrenzen van deze zone zouden moeten worden bewaakt om zoveel mogelijk vluchtelingen te weren. 'Als dat niet lukt,' waarschuwde Dijsselbloem, 'komen zo veel mensen een uitkering vragen dat het systeem wordt opgeblazen'. Van de Beeks idee dat de verzorgingsstaat wordt bedreigd door een onbeperkte immigratiestroom, is dus niet nieuw.

Dijsselbloem was in 2015 voorzitter van de Eurogroep, de club van ministers van Financiën van de EU. Wat hij zei, had dus wel enig gezag. Ook nu is zijn plan weer actueel. Een hele rits landen – Polen, Duitsland en Nederland voorop – is bezig om grenscontroles in te voeren of hebben die al ingevoerd. Italië heeft op eigen gezag

opvangcentra voor asielzoekers gebouwd in Albanië, *of all places*.

Dijsselbloem was destijds niet de enige prominente PvdA'er die de vluchtelingenstroom wilde indammen. Zijn partijgenoot en fractievoorzitter in de Tweede Kamer Diederik Samsom wilde dat ook. Hij was één van de drijvende krachten achter de Turkije-deal waarbij alle migranten die per boot vanuit Turkije op de Griekse eilanden arriveerden, per veerboot naar Turkije terug zouden worden gebracht. In ruil daarvoor zou er een legale luchtbrug vanuit Turkije naar Europa komen voor 'echte' vluchtelingen. Daarnaast was er natuurlijk ook een flinke 'premie' voor Turkije van minstens 6 miljard euro.

Selectieve immigratie

Er was dus duidelijk paniek in 2015, zelfs bij links, over de vluchtelingen die vanuit het Midden-Oosten massaal richting Europa trokken. Het aantal asielzoekers in Nederland bedroeg in 2015 bijna 60.000. Dat was een ongekend hoog aantal. Ook een linkse partij als de PvdA begon na te denken over de kosten en baten van asielzoekers voor Nederland.

De grenscontroles van Dijsselbloem en de Turkije-deal van Samsom waren in lijn met wat toen nog het uitgangspunt van de PvdA was. Immigratie moest selectief zijn omdat het absorptievermogen van Nederland beperkt was. Ook partijleider Wouter Bos had dat in 2005 gezegd, toen hij in *Elsevier* werd geïnterviewd door Syp Wynia: 'Ik ben doodsbenauwd dat we over tien, twintig, dertig jaar weer enorme golven migranten te verwerken krijgen (...). En dat weer een commissie moet constateren dat ook met die golf van migratie alles fout is gegaan. Omdat we dachten dat ze helemaal niet uit waren op de sociale zekerheid, maar dat we ze daar vervolgens toch in grote getale afhankelijk van hebben gemaakt.'

Wat Wouter Bos toen zei, is hetzelfde als wat Dijsselbloem in 2015 zei en wat Van de Beek in 2024 zegt. Maar wat zegt Dijsselbloem nu? Op 23 april van dit jaar was hij te gast in het radioprogramma *Sven op 1* en betoogde hij dat de asielinstroom van de afgelopen jaren 'te doen zou moeten zijn'. Er is volgens Dijsselbloem helemaal geen asielcrisis, alleen een opvangcrisis. Hij is dus, wat asiel betreft, omgeslagen als een blad aan de boom.

Terwijl de situatie niet veel beter is dan in 2015. De asielinstroom komt al een aantal jaren dicht bij de cijfers van dat rampjaar in de buurt. In tegenstelling tot wat

De Haas en Lucassen ons willen doen geloven, presteren de nieuwkomers bovendien niet goed op de arbeidsmarkt, vooral niet als het – zoals Van de Beek terecht zegt – gaat om migranten uit het Midden-Oosten en Afrika.

Zodra ze statushouder zijn geworden neemt hun bijstandsafhankelijkheid weliswaar af, maar die blijft buitensporig hoog. Na een negenjarig verblijf in ons land heeft nog altijd bijna 28 procent van de Syriërs een bijstandsuitkering, bij Somaliërs is dat zelfs ruim 42 procent. Veel verschil met de situatie in 2015 is er niet. Ook toen waren de bijstandsuitgaven aan Nederlanders van niet-westerse origine veel hoger dan voor Nederlanders zonder migratieachtergrond.

Besmetting van de PvdA

Toch laten we ieder jaar ongeveer 40.000 asielzoekers en nareizigers toe. De PvdA vindt dat goed. Waarom? Zou het misschien komen omdat de partij zich inmiddels verbonden heeft aan GroenLinks, waar Europarlementariër Tineke Strik fungeert als asielgeweten?

Voor haar is ieder hek aan de grens een aanslag op de menselijke waardigheid en sowieso in strijd met alle mogelijke internationale verdragen. Het wijzigen van die verdragen tolereert Strik echter ook niet. Zo doet de EU nu al een aantal jaren pogingen om via een zogenaamd migratiepact het Europees verdrag over asiel aan te scherpen. Het doel is om tot selectievere migratie te komen, onder meer door striktere grensprocedures. Dergelijke plannen worden door Strik stevast betiteld als rechtsinbreuken en bestraffing van asielzoekers. Het kan haast niet anders of de innige samenwerking met GroenLinks heeft de PvdA besmet met dergelijke denkbeelden.

[Harrie Verbon](#) was hoogleraar openbare financiën aan de Universiteit van Tilburg.

De donateurs vormen het fundament van Wynia's Week. U maakt het als donateur mogelijk dat ons online magazine meer dan 150 keer per jaar verschijnt. **Doneren kan op verschillende manieren, kijk [HIER](#).** Alvast hartelijk dank!